

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/114/2003

STOSUNEK DO RZĄDU W LIPCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPEC 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatnie tygodnie obfitowały w wydarzenia istotne dla wizerunku rządu i premiera. Referendum akcesyjne, zakończone frekwencyjnym sukcesem, zostało potraktowane zarówno przez przedstawicieli rządu, jak i część komentatorów jako sukces gabinetu Leszka Millera. Wkrótce potem premier znajdujący się dotychczas raczej w defensywie politycznej dokonał wielu dość zaskakujących posunięć politycznych mających trwale poprawić jego pozycję jako szefa rządu. Wbrew wcześniejszym zapowiedziom, składanym po spotkaniu z prezydentem, premier wycofał się z propozycji przedterminowych wyborów parlamentarnych. Dokonał także poważnych zmian w składzie rządu - powołał nowych szefów resortów: finansów oraz rolnictwa, a nominację na wicepremiera otrzymał minister Jerzy Hausner. W parlamencie premier uzyskał wotum zaufania dla rządu. Również ponowny wybór Leszka Millera na stanowisko szefa SLD wzmocnił jego pozycję w szeregach tego ugrupowania. Podczas kongresu SLD poza zapowiedzią samooczyszczenia partii premier złożył kilka propozycji ekonomicznych, m. in. rozważenie sensowności wprowadzenia podatku liniowego. Nie ucihła jednak atmosfera skandalu wokół SLD. Podtrzymały ją ujawnione już w trakcie realizacji sondażu¹ informacje dotyczące tzw. afery starachowickiej. Jak wydarzenia te wpłynęły na postrzeganie premiera i rządu? Zapytaliśmy o to Polaków w naszym ostatnim badaniu.

POPARCIE DLA RZĄDU

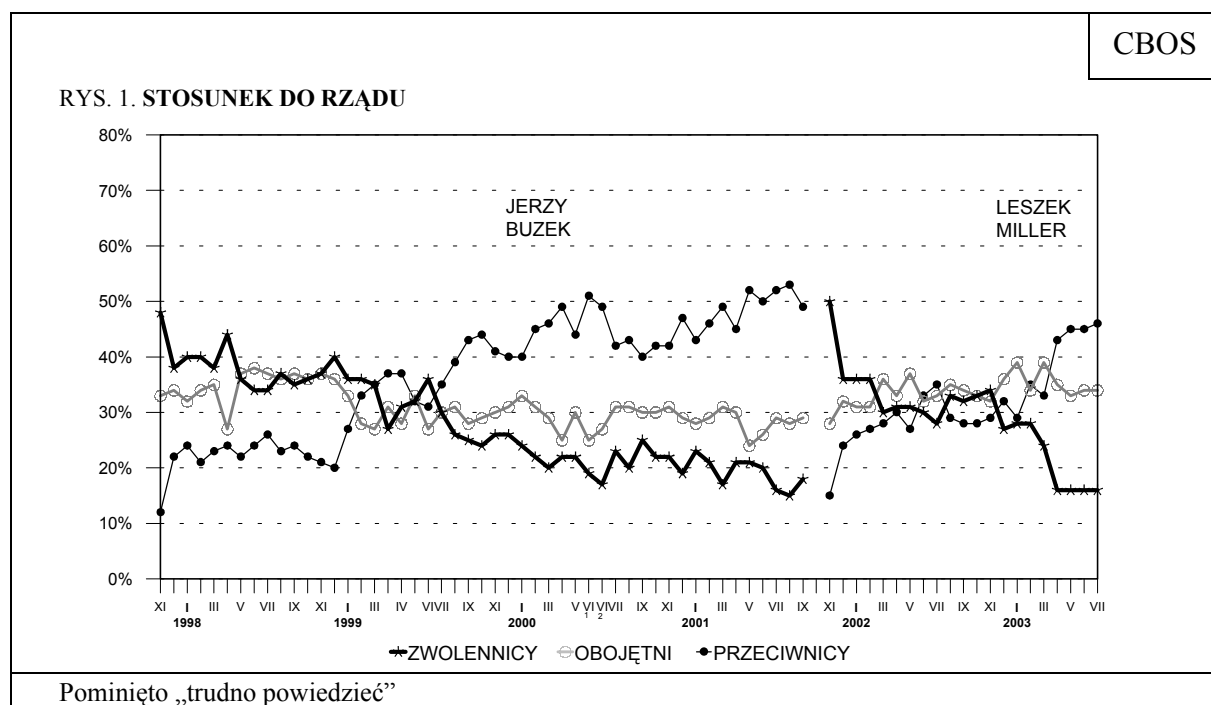
Lipiec przyniósł dalsze pogorszenie i tak już bardzo niekorzystnych notowań rządu i premiera. Zbliżone do rejestrowanego w czerwcu pozostało jedynie poparcie dla urzędującego gabinetu. Nadal jednak kształtuje się ono na bardzo niskim poziomie. Tak samo jak w ubiegłych miesiącach do zwolenników rządu zalicza się zaledwie 16% badanych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (158) przeprowadzono w dniach 4-7 lipca 2003 roku na liczącej 952 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Utrzymuje się także bardzo duża - obecnie najwyższa od początku funkcjonowania tego gabinetu - liczba jego przeciwników. W lipcu negatywne nastawienie do rządu Leszka Millera deklaruje 46% ankietowanych (o 1 punkt więcej niż w ubiegłym miesiącu).

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	2002							2003						
	w procentach													
Zwolennicy	28	33	32	33	34	27	28	28	24	16	16	16	16	
Przeciwnicy	35	29	28	28	29	32	29	35	33	43	45	45	46	
Obojętni	33	35	34	33	32	36	39	34	39	35	33	34	34	
Trudno powiedzieć	5	4	6	6	6	5	4	4	4	6	5	5	4	

Spośród elektoratów partyjnych poparcie dla rządu Leszka Millera deklarują w większości jedynie zwolennicy SLD. Wśród sympatyków pozostałych liczących się ugrupowań politycznych zdecydowanie dominują przeciwnicy obecnego gabinetu. Najbardziej negatywnie do niego nastawieni są potencjalni wyborcy PO oraz PiS. Natomiast relatywnie najbardziej przychylni rządowi spośród wszystkich partii opozycyjnych pozostają potencjalni wyborcy PSL.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	58	29	10	3
PSL	15	46	39	0
LPR	12	34	54	0
Samoobrona	8	23	67	3
PiS	6	21	71	2
PO	13	14	73	0
Niezdecydowani	17	30	47	6
Niezamierzający głosować	8	42	45	5

OCENA DZIAŁALNOŚCI RZĄDU

Od czerwca wyraźnie pogorszyły się oceny pracy rządu. Wyniki jego działalności od początku funkcjonowania pozytywnie ocenia jedynie 14% ankietowanych (spadek o 1 punkt), zdecydowana większość zaś (75%, o 6 punktów więcej niż przed miesiącem) ma na ten temat opinie negatywne. Ogólne oceny efektów pracy rządu Leszka Millera są nie tylko najgorsze w jego historii, ale i gorsze od tych, jakie dotychczas wystawiano wszystkim poprzednim gabinetom w III RP.

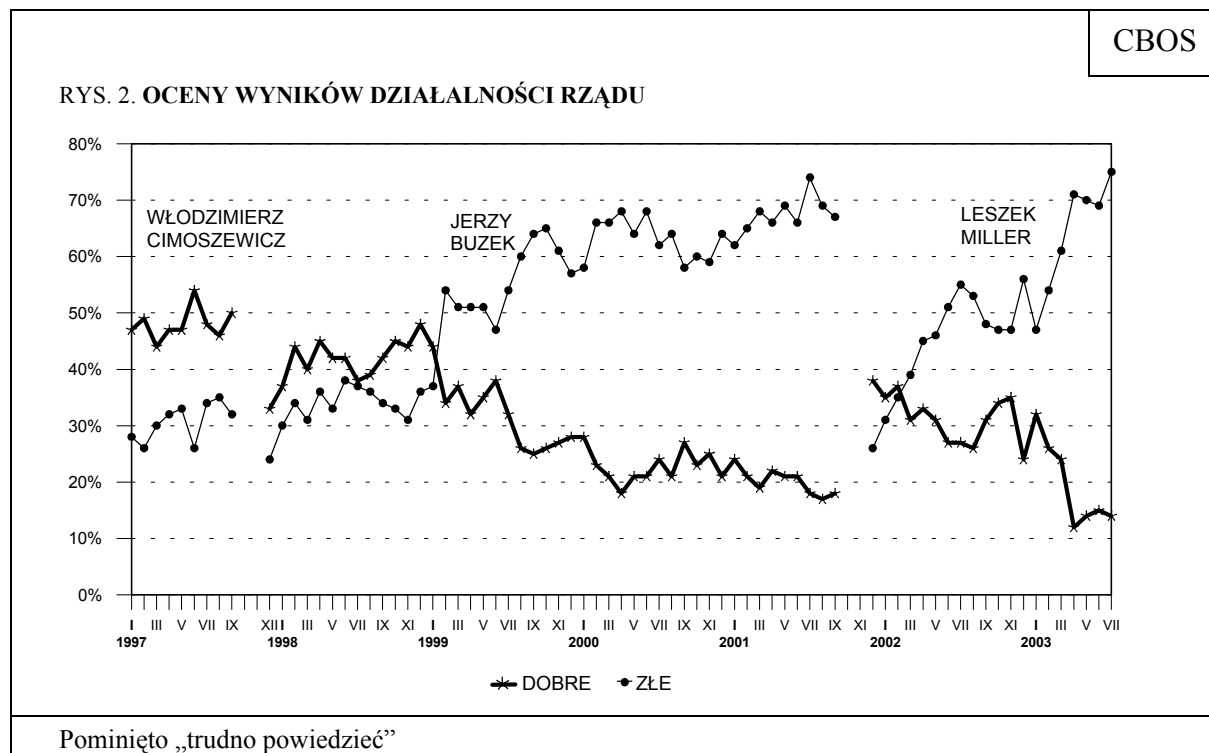

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2002						2003						
	w procentach												
Dobrze	27	26	31	34	35	24	32	26	24	12	14	15	14
Źle	56	53	48	47	47	56	47	54	61	71	70	69	75
Trudno powiedzieć	17	21	21	19	18	20	21	20	15	16	16	16	11

Pozytywne opinie na temat dotychczasowych dokonań rządu przeważają jedynie w elektoracie SLD, jednak odsetek ocen dobrych jest niewiele wyższy niż złych. Wśród zwolenników pozostałych ugrupowań, a także wśród badanych niemających sprecyzowanych sympatii politycznych zdecydowaną większość stanowią osoby źle oceniające pracę rządu. Bilans jego dokonań najbardziej krytycznie postrzegają elektoraty Samoobrony, PiS oraz PO. Stosunkowo najmniej krytyczni w tym względzie są natomiast potencjalni wyborcy byłego koalicjanta - PSL. Niemniej jednak i w tym elektoracie zdecydowana większość badanych (76%) źle ocenia dotychczasową działalność rządu.

Tabela 4

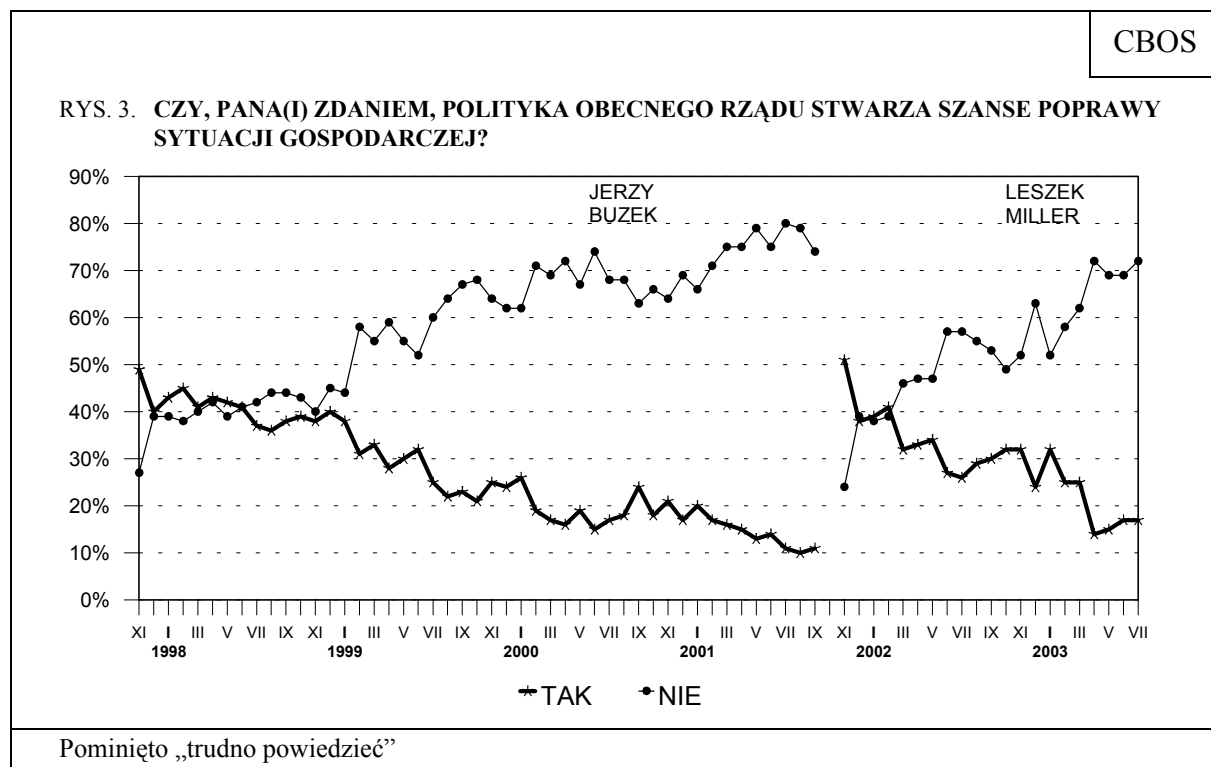
Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	48	44	8
PSL	10	76	14
LPR	14	86	0
PiS	9	91	0
PO	7	90	3
Samoobrona	6	92	3
Niezdecydowani	10	70	20
Niezamierzający głosować	8	78	14

OCENA POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

Gorsze niż przed miesiącem są także opinie o polityce gospodarczej rządu. O tym, że stwarza ona szanse poprawy sytuacji ekonomicznej kraju, tak samo jak w czerwcu, przekonanych jest zaledwie 17% ankietowanych, natomiast ponad czterokrotnie więcej (72% - wzrost o 3 punkty) ma przeciwne zdanie na ten temat.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej ?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2002						2003						
	w procentach												
Tak	26	29	30	32	32	24	32	25	25	14	15	17	17
Nie	57	55	53	49	52	63	52	58	62	72	69	69	72
Trudno powiedzieć	17	16	17	19	16	14	16	17	13	14	16	14	11

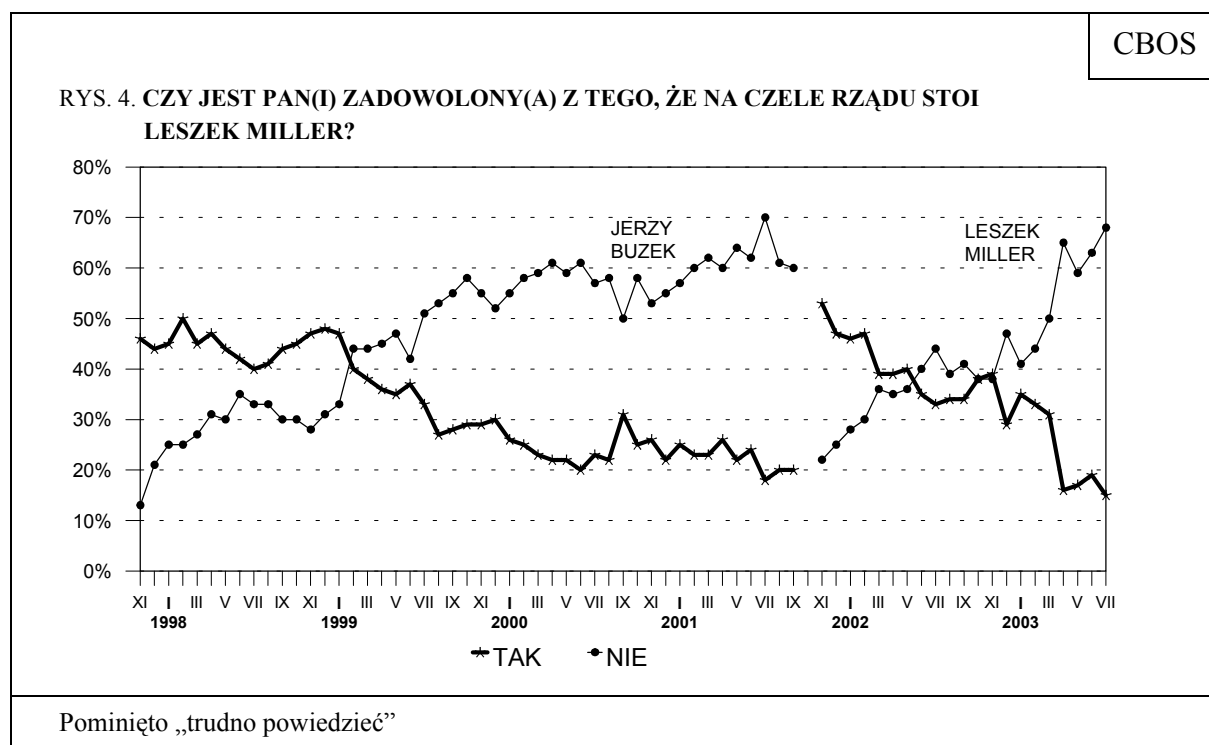
AKCEPTACJA PREMIERA

W lipcu wyraźnie wzrosła dezaprobata osoby premiera. Obecnie ponad dwie trzecie badanych (68%, o 5 punktów więcej niż przed miesiącem) wyraża niezadowolenie z faktu, że Leszek Miller stoi na czele rządu. Jednocześnie zmalał (o 4 punkty) odsetek osób akceptujących obecnego szefa rządu. Do jego zwolenników zalicza się obecnie zaledwie co siódmy badany (15%). Porównywalnie niski poziom akceptacji osoby premiera rejestrowaliśmy dotąd tylko raz - w lipcu 2001 roku, a więc w ostatnim okresie pełnienia

tej funkcji przez Jerzego Buzka. Niezadowolenie z szefa rządu deklarowało wówczas nieco więcej osób niż obecnie (70%), liczniejsza była jednak również grupa badanych wyrażających zadowolenie (18%).

Tabela 6

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
	2002						2003							
	w procentach													
Tak	33	34	34	38	39	29	35	33	31	16	17	19	15	
Nie	44	39	41	38	38	47	41	44	50	65	59	63	68	
Trudno powiedzieć	23	27	25	24	23	24	24	23	19	19	24	18	17	

Premier może liczyć głównie na poparcie elektoratu SLD. Zadowolenie z faktu, że Leszek Miller stoi na czele rządu, deklaruje obecnie ponad połowa zwolenników tej partii, do jego przeciwników zaś zalicza się niespełna dwie piąte potencjalnych wyborców SLD.

Wśród sympatyków pozostałych ugrupowań wyraźnie dominuje brak akceptacji obecnego premiera. Najbardziej krytyczny w ocenie szefa rządu jest elektorat Samoobrony. Niewiele mniej przeciwników ma Leszek Miller również wśród potencjalnych wyborców PiS oraz PO - zalicza się do nich ponad cztery piąte zwolenników tych partii.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	57	38	5
LPR	18	78	5
PSL	10	74	16
PO	11	82	7
PiS	9	82	10
Samoobrona	4	87	9
Niezdecydowani	15	60	25
Niezamierzający głosować	8	69	23

Opracowała

Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	46	34	4	952
Płeć					
Mężczyźni	16	49	33	3	455
Kobiety	17	43	35	5	497
Wiek					
18-24 lat	16	45	35	4	147
25-34	12	44	40	4	175
35-44	20	45	32	2	171
45-54	18	43	38	2	191
55-64	17	48	29	6	106
65 lat i więcej	16	50	27	7	162
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	43	38	6	351
Miasto do 20 tys.	19	43	36	2	131
20-100 tys.	17	47	33	4	184
101-500 tys.	19	42	36	3	170
501 tys. i więcej mieszk.	20	60	17	3	116
Wykształcenie					
Podstawowe	12	43	37	8	256
Zasadnicze zawodowe	18	41	38	3	244
Średnie	17	50	29	3	359
Wyższe	21	45	33	1	94
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	23	34	43	0	62
Prac. umysł. niż. szczebla	18	46	31	5	76
Pracownicy fiz.- umysł.	19	47	32	3	77
Robotnicy wykwalifikowani	14	46	39	1	59
Robotnicy niewykwalifik.	22	28	51	0	39
Rolnicy	12	59	28	2	46
Pracujący na własny rach.	15	55	27	4	43
Bierni zawodowo					
Renciści	12	45	39	4	109
Emeryci	19	52	23	6	169
Uczniowie i studenci	16	44	38	3	91
Bezrobotni	17	45	32	3	131
Gospodynie domowe i inni	9	37	45	9	49
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	20	38	38	3	127
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	27	39	32	1	67
sekt. pryw. poza rolnict.	12	49	38	2	170
prywatnym gośp. rolnym	14	56	29	1	50
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	14	40	44	2	124
300-399	15	41	40	4	99
400-599	21	44	31	4	204
600-800	13	48	35	4	151
Powyżej 800 zł	23	44	28	4	153
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	49	34	4	328
Średnie	16	46	33	4	463
Dobre	24	37	35	3	161
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	6	41	45	9	75
Raz w tygodniu	17	48	31	4	440
1-2 razy w miesiącu	16	46	35	4	158
Kilka razy w roku	22	45	30	3	184
W ogóle nie uczestniczy	12	40	46	2	95
Poglądy polityczne					
Lewica	33	29	32	6	194
Centrum	16	44	38	2	289
Prawica	9	69	22	0	225
Trudno powiedzieć	11	39	42	8	243

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy? (%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	75	11	952
Płeć				
Mężczyźni	15	78	8	455
Kobiety	13	72	15	497
Wiek				
18-24 lat	16	70	14	147
25-34	15	70	15	175
35-44	15	80	4	171
45-54	12	81	6	191
55-64	10	74	15	106
65 lat i więcej	14	72	15	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	68	16	351
Miasto do 20 tys.	13	78	9	131
20-100 tys.	13	76	10	184
101-500 tys.	13	81	6	170
501 tys. i więcej mieszk.	12	80	8	116
Wykształcenie				
Podstawowe	13	69	18	256
Zasadnicze zawodowe	19	73	8	244
Średnie	11	80	9	359
Wyższe	12	78	9	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	15	74	11	62
Prac. umysł. niż. szczebla	12	85	3	76
Pracownicy fiz.- umysł.	10	74	16	77
Robotnicy wykwalifikowani	16	82	3	59
Robotnicy niewykwalifik.	28	60	12	39
Rolnicy	3	86	11	46
Pracujący na własny rach.	10	84	6	43
Bierni zawodowo				
Renciści	14	78	8	109
Emeryci	12	73	15	169
Uczniowie i studenci	17	67	16	91
Bezrobotni	20	68	12	131
Gospodynie domowe i inni	6	79	15	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	16	80	4	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	10	81	9	67
sekt. pryw. poza rolnict.	12	77	11	170
prywatnym gosp. rolnym	3	85	12	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	20	67	13	124
300-399	21	66	12	99
400-599	16	74	10	204
600-800	8	80	12	151
Powyżej 800 zł	16	78	6	153
Ocena własnych war. mater.				
Źle	13	78	10	328
Średnie	12	75	13	463
Dobre	22	69	10	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	81	11	75
Raz w tygodniu	13	74	13	440
1-2 razy w miesiącu	13	76	11	158
Kilka razy w roku	17	73	10	184
W ogóle nie uczestniczy	19	76	6	95
Poglądy polityczne				
Lewica	27	63	10	194
Centrum	14	79	7	289
Prawica	8	90	2	225
Trudno powiedzieć	10	65	25	243

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	72	11	952
Płeć				
Mężczyźni	18	75	7	455
Kobiety	16	69	15	497
Wiek				
18-24 lat	24	64	12	147
25-34	14	76	10	175
35-44	16	81	3	171
45-54	15	75	10	191
55-64	16	70	14	106
65 lat i więcej	17	61	22	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	66	18	351
Miasto do 20 tys.	19	76	5	131
20-100 tys.	13	75	13	184
101-500 tys.	22	71	7	170
501 tys. i więcej mieszk.	15	81	4	116
Wykształcenie				
Podstawowe	17	62	21	256
Zasadnicze zawodowe	14	77	9	244
Średnie	18	74	8	359
Wyższe	19	77	4	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	20	80	0	62
Prac. umysł. niż. szczebla	17	78	5	76
Pracownicy fiz.- umysł.	19	74	7	77
Robotnicy wykwalifikowani	12	85	3	59
Robotnicy niewykwalifik.	39	51	10	39
Rolnicy	2	78	21	46
Pracujący na własny rach.	10	88	2	43
Bierni zawodowo				
Renciści	13	63	23	109
Emeryci	19	65	16	169
Uczniowie i studenci	20	68	11	91
Bezrobotni	15	73	12	131
Gospodynie domowe i inni	18	73	9	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	20	76	4	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	23	70	8	67
sekt. pryw. poza rolnict.	15	82	3	170
prywatnym gosp. rolnym	4	75	21	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	19	73	8	124
300-399	18	67	16	99
400-599	18	73	9	204
600-800	15	75	10	151
Powyżej 800 zł	19	73	8	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	75	11	328
Średnie	16	71	13	463
Dobre	25	67	8	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	9	72	20	75
Raz w tygodniu	17	71	12	440
1-2 razy w miesiącu	17	72	11	158
Kilka razy w roku	19	70	10	184
W ogóle nie uczestniczy	18	79	3	95
Poglądy polityczne				
Lewica	31	59	9	194
Centrum	15	79	7	289
Prawica	10	82	7	225
Trudno powiedzieć	14	64	22	243

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	68	17	951
Płeć				
Mężczyźni	15	71	14	455
Kobiety	16	64	20	496
Wiek				
18-24 lat	15	69	16	147
25-34	14	66	20	175
35-44	16	69	15	171
45-54	14	70	15	191
55-64	16	67	17	106
65 lat i więcej	18	63	18	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	63	22	350
Miasto do 20 tys.	15	75	10	130
20-100 tys.	13	68	19	184
101-500 tys.	19	69	12	170
501 tys. i więcej mieszk.	14	73	13	116
Wykształcenie				
Podstawowe	17	62	21	255
Zasadnicze zawodowe	17	67	16	244
Średnie	14	72	14	359
Wyższe	14	69	16	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	11	72	17	62
Prac. umysł. niż. szczebla	16	71	12	76
Pracownicy fiz.- umysł.	17	65	18	77
Robotnicy wykwalifikowani	18	61	21	59
Robotnicy niewykwalifik.	28	60	12	39
Rolnicy	8	75	17	46
Pracujący na własny rach.	9	71	20	43
Bierni zawodowo				
Renciści	12	67	20	108
Emeryci	19	69	12	169
Uczniowie i studenci	16	67	17	91
Bezrobotni	14	68	18	131
Gospodynie domowe i inni	13	62	25	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	20	66	14	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	13	67	19	67
sekt. pryw. poza rolnict.	13	71	16	170
prywatnym gosp. rolnym	6	76	17	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	18	65	16	124
300-399	21	59	20	99
400-599	16	71	13	203
600-800	11	72	17	151
Powyżej 800 zł	20	64	15	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	70	15	326
Średnie	14	68	18	463
Dobre	22	62	17	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	77	15	74
Raz w tygodniu	14	69	17	440
1-2 razy w miesiącu	20	63	18	158
Kilka razy w roku	17	65	18	184
W ogóle nie uczestniczy	18	68	14	95
Poglądy polityczne				
Lewica	36	53	11	194
Centrum	15	68	17	289
Prawica	4	89	7	225
Trudno powiedzieć	10	59	31	242